

crum ordinem sine animo se obligandi, aut vovendi continentiam; nam ille nihilominus ex praecepto Ecclesiae obligatur, et ratione injuriæ illatae clero et sacro ordini, supposito statu, et consuetudine Ecclesiae, tenetur mutare voluntatem, et votum castitatis emittere, ut etiam infra suo loco dicam.

16. *Fit satis oppositæ sententia.* — Ultimo ex dictis patet responsio ad fundamentum contrariae sententia; supponit enim falsum, scilicet, votum ex tali voluntate factum esse verum votum, cuius oppositum ostensum est. Secus vero est in juramento facto cum intentione jurandi, et sine intentione se obligandi, etiam per ignorantiam, quia illud est verum juramentum, ut supra ostensum est in tractatu præcedenti, lib. 2, c. 7, et ita responsum est ad secundam confirmationem. In prima vero petitur qualis debeat esse hæc obligatio voti, an in conscientia, et an sub mortali aut veniali, et an hoc pendeat ex intentione voventis; quas quæstiones disputabimus in libro 4, c. 2.

CAPUT IV.

UTRUM PROPOSITUM IMPLENDI VOTUM SEU FACIENDI REM PROMISSAM SIT DE SUBSTANTIA VOTI, SEU AD VALOREM EJUS NECESSARIUM?

1. *Quid sit propositum virtuale.* — Diximus propositum faciendi aliquid non sufficere ad obligationem voti; videndum superest an saltem sit necessarium hujusmodi propositum, ut votum validum sit. Possumus autem loqui de proposito formalis aut virtuali tantum, seu de proposito in se vel in causa. Propositum in causa, seu virtuale in proposito, est ipsummet propositum vovendi vel promittendi; nam qui vult promittere, saltem virtute vult dare vel facere, dummodo contrarium propositum formale non habeat, utique non faciendi id quod promittitur. Nam voluntas formalis potest excludere virtualem contrariam, et ideo hic proprie agimus de proposito formalis faciendi id quod promittitur. De quo nemo dixit esse simpliciter necessarium ad votum; aliqui tamen dixerunt saltem esse necessarium non habere contrarium formale propositum, scilicet, non servandi votum, seu non faciendi quod promittitur. Sed distinctione opus est; nam aliud est querere an sit necessarium ad substantiam et valorem voti; aliud vero an sit necessarium ut recte et honeste fiat.

2. *Votum esse validum etiamsi fiat cum pro-*

posito illud non servandi, — Ratio a priori. — *Confirmatio ab exemplis.* — Prior ergo modo negandum est, propositum hoc esse necessarium ad valorem voti. Itaque si quis promittit intentione vere promittendi et se obligandi, etiamsi non habeat animum faciendi quod promittit, verbi gratia, servandi castitatem, vel etiamsi habeat positivum propositum violandi illud votum, est validum et obligans. Ita docent omnes auctores in præcedentibus capitibus allegati, quos etiam refert et sequitur Gutiérrez, lib. 42 Quæstionum Canon., cap. 22, num. 30. Præsertim vero id explicuit Cajet., d. art. 1, ad finem, et q. 89, art. 7, circa solutionem ad 4, ubi idem dicit de juro, et nos supra de illo tractantes idem confirmavimus: et rationes ibi factæ hic locum habent, quia quoad hoc eadem est ratio de promissione facta Deo vel homini. Nam in utraque aliud est dare jus ad rem, quod per promissionem et voluntatem promittendi sufficienter fit; aliud est dare rem ipsam, quod est quid posterius, et separabile a priori. Unde sumitur ratio a priori, quia voluntas se obligandi et voluntas non implendi non sunt contrariae, ut per se notum est, quia non sunt de objectis simpliciter repugnantibus, sed quæ possunt esse simul; ergo cum illo proposito non servandi castitatem stat efficax voluntas vovendi castitatem, et obligandi se ad illam servandam, quia isti actus non sunt oppositi, nec per se repugnantes; sed voluntas vovendi et se obligandi est sufficiens causa in suo genere ad valorem et obligationem voti, ut sæpe dictum est; ergo votum emanans a tali voluntate est validum et obligatorium, non obstante tali proposito. Minor probatur, quia voluntas absoluta, et efficax habet effectum suum, quando ille est in potestate volentis, et nulla voluntas contraria illi resistit; promittere autem et se obligare est in potestate voventis; ergo voluntas efficax se obligandi sufficit, cum voluntas non implendi obligationem non sit contraria. Sicut in legislatore voluntas impendi præceptum et obligandi stat cum voluntate ut actus præceptus non fiat, ut constat in Deo præcipiente Abrahæ occisionem filii; vel sicut in vendente stat voluntas vendendi sine proposito tradendi rem, et prior sufficit ad valorem contractus. Denique confirmatur quotidianis exemplis, nam qui suscipit ordinem sacrum, etiamsi non habeat voluntatem servandi castitatem, imo etiamsi domi concubinam habeat, votum castitatis nihilominus emitit. Idem est de promissione

CAP. IV. AN PROPOSITUM IMPLENDI VOTUM SIT DE SUBSTANTIA VOTI.

769

facta cum simili proposito; nihil enim minus valida est; idem ergo est de quocumque voto etiam simplici.

3. *Opposita sententia.* — Contra hanc partem opinatur Gregor. de Valen., in 3 tom., disp. 6, q. 6, puncto 1, nam non intelligibile putat, posse esse promissionem aut votum verum sine voluntate faciendi, putatque esse sententiam D. Thomæ. Nam in d. art. 1, videatur ad votum postulare propositum faciendi: *Nam promissio (ait) procedit ex proposito faciendi.* Imo addit Valent. hanc esse communem sententiam. Ego vero nullum alium auctorem inveni, qui hoc in terminis asseruerit. Nam D. Thomas id expresse non dicit, et facile intelligi potest vel de proposito faciendi non opus, sed votum ipsum, seu de proposito promittendi; non enim dicit votum procedere a proposito faciendi rem promissam, sed absolute a proposito faciendi. Vel certe licet loquatur de proposito faciendi rem ipsam, non requirit illud ut essentiale, sed ut recte et sine fictione votum fiat, ut mox dicemus; sieque illum intellexerunt Cajet., Soto, et omnes. Et eodem modo loquitur Major, 4, d. 38, q. 2; licet enim indicet eum, qui non intendit servare promissum, sed fallere promittendo, non teneri, plane intelligit de intendente non se obligare, ut postea exponit.

4. Nec etiam video cur hoc non sit intelligibile, cum plane ostensum sit nullam esse in hoc repugnantiam. Neque pro illa sententia affertur ratio quæ difficultatem ingerat. Solum enim objici video, quia qui dicit *Promitto*, et non habet intentionem faciendi quod promittit, mendax est; ergo non facit quod dicit; ergo revera non promittit; ergo signum est promissionem essentialiter includere propositum implendi, et sine illo nullam esse. Respondet negando secundam consequentiam, quia verbum promittendi duas voluntates indicat, scilicet, promittendi, et faciendi promissum: priorem immediate et quasi directe, secundam quasi consequenter, quia qui promittit, significat se et ex animo et fideliter promittere. Qui ergo promittit ex voluntate promittendi, et sine intentione implendi, in uno verum dicit, in alio vero fallit. Prior autem veritas sufficit ut verum votum faciat, posterior autem falsitas facit ut illicite et indebito modo voveat, non autem ut votum nullum existat.

5. *Propositum faciendi quod vovetur, necessarium esse ut votum recte fiat.* — Unde dico secundo, propositum faciendi quod voto promittitur, necessarium esse ut votum recte et

CAPUT V.

UTRUM VOLUNTAS SEU INTENTIO VOVENDI DEBEAT
ESSE RECTA, SEU EX HONESTO MOTIVO, UT VO-
TUM VALIDUM SIT.

1. Explicata voluntate necessaria ac suffi-
ciente ad vovendum, oportet exponere condi-
tiones seu modos requisitos in tali actu, ut ad
effectum vovendi sufficiat, inter quos primum
locum habere videtur motivum vovendi. Po-
test autem hoc motivum considerari, vel ex
parte materiae promissae per votum, vel ex
parte ipsius actus vovendi, seu volendi vo-
vere. Prior consideratio non spectat ad hunc
locum, sed ad librum sequentem, ubi de ma-
teria voti dicemus; nam motivum tenens se
ex parte materiae pars est materiae promissae
per votum; ut si quis promittat dare centum
virgini pauperi, ut nubat vel religionem in-
grediatur, totus ille respectus et ordo ad talem
causam finalem objectum est, et materia pro-
missionis. Hic ergo posteriori modo loquimur,
nam ipsam voluntas vovendi, cum sit qui-
dam actus humanus, ex aliquo motivo concepi-
debet; de hoc ergo, quale necessarium sit, in-
vestigamus.

2. *Aliorum sententia.* — Aliqui enim
Theologi absolute docent de ratione voti esse,
ut propter bonum finem fiat, imo hoc ponunt
in definitione voti, ut Richard., in 4, d. 38,
art. 3, q. 2, in fine, et Supplement. Gabriel,
q. 1, not. 2. Non tamen satis explicant, de quo
fine loquantur, an materiae vel actionis vo-
vendi, quamvis interdum videantur utrumque
sensus amplecti. Cajetanus autem, d. q. 88,
art. 2, distinguit inter applicationem ad vo-
vendum, et votum ipsum. Et dicit primo, ap-
plicationem ad vovendum ex malo fine non
obstare quominus votum validum sit; sic enim
aliquis applicatur ad profitendam religionem
militarem, ut abundet divitiis et voluptatibus,
nihilominus valida est professio. Idemque est
de suspiciente ordines ex pravo fine, qui ex
eodem applicatur ad vovendum castitatem,
quod validum est. Et ratio est, quia ille finis
applicationis non cadit in votum, et ita, licet
applicatio sit mala, votum est simpliciter bo-
num, ac proinde obligatorium et validum.

3. Secundo, dicit Cajetanus votum factum
ex pravo fine esse nullum, ac subinde de ne-
cessitate voti esse ut voluntas vovendi sit ex
honesto motivo. Idem sequi videtur Navar.,
c. 12, n. 30, ubi distinguit finem voti, et finem

rei bona promissae per votum; et malum fi-
nem voti dicit sufficere ut votum non obliget:
Quia, licet quod vovetur (inquit) bonum sit,
votum tamen de illo propter malum finem ma-
lum est, et ita non est conveniens materia voti.
Potestque suaderi, primo, quia tale votum
non est acceptum Deo: *Dona enim impiorum*
non probat Altissimus, Eccles. 34. Secundo,
ille non est actus religionis, quia non fit ex
motivo cultus divini, sed ex aliquo pravo;
ergo non est votum, quia votum est actus re-
ligionis, ut infra videbimus. Tertio, quia si
quis roveat Deo eleemosynam dare, vel je-
junare, ut obtineat vindictam de inimico, vel
turpem libidinem implere possit, tale votum
esset detestabile, et nullius valoris; sed id so-
lum est propter turpe motivum; ergo idem
est quoties votum propter pravum finem emit-
titur.

4. *Excluditur Cajetani distinctio.* — Ve-
rum tamen Cajetani distinctio, aut eadem est
cum illa quam in principio posuimus de fine
materiae voti, et de fine solius actus promit-
tendi, aut certe intelligi non potest: quia in
actu vovendi, quatenus consideratur voluntas
se obligandi, non distinguuntur haec duo, ap-
plicare se ad vovendum, et velle vovere. Pro-
batur, quia homo non se applicat ad voven-
dum, nisi volendo; non enim agimus de ex-
ternorum membrorum aut linguæ applicatio-
ne, sed de interna et humana applicatione, quæ
fit per usum activum voluntatis. Nam, licet
intellectus præcedat consulendo et judicando,
non applicat hominem ad vovendum, nisi per
consensum voluntatis; in ipsa autem volun-
tate applicatio ad volendum non est aliquis
actus distinctus ab ipso velle, ut ex philoso-
phia et theologia speculativa constat, quia vo-
luntas non se applicat nisi volendo: ergo velle
vovere et applicare se ad vovendum idem
sunt; ergo idem est finis applicationis et vo-
luntatis vovendi; ergo idem etiam est finis
applicationis et ipsius voti, prout est actus ho-
minis. Probatur consequentia, tum quia, ut
infra dicam, votum in substantia sua, et in
actu interno non est res distineta a voluntate
se obligandi, quæ est voluntas efficax vovendi
in actu exercito (nt sic dicam). Tum etiam
quia, licet missio esset actus imperatus a
voluntate vovendi, non haberet alium finem;
nam in humana actione idem est finis actus
elicit a voluntate, et actus imperati per illum,
quia sunt unus actus moraliter, et quia volun-
tas est quæ præfigit finem in actionibus alia-
rum potentiarum.

CAP. V. AN INTENTIO VOVENDI DEBEAT ESSE RECTA, ETC.

5. *Ad valorem voti necessarius non est si-
nis honestus.* — *Confirmatur resolutio ab exem-
plis.* — Dico ergo, ad valorem et obligationem
voti, necessarium non esse ut missio ipsa
ex fine hoaesto fiat, atque adeo validum esse
votum, quantumcumque fiat propter malum
finem, dummodo materia sit capax talis obligationis. In hoc enim æquiparantur
missio ad Deum et ad hominem; utraque
enim imprimis requirit materiam accommodatam
obligationi respectu talis personæ: nam
si quis promittat alteri quod illi malum est
et nocivum, nihil facit, quia illa materia non
est proportionata ad obligationem. Supposita
vero capacitate materiae, si accedit missio
cum voluntate se obligandi, per se loquendo,
nascitur obligatio. Neque obstabit quod talis
voluntas concepta sit ex hoc vel illo fine,
dummodo ratione illius finis qualitas seu con-
ditio materiae non mutetur. Sie igitur etiam
respectu Dei nascitur obligatio ex simili vo-
luntate, si materia sit capax obligationis, et
ob finem voluntatis non mutet conditionem
vel capacitatem suam. Et declaratur amplius,
nam illa voluntas se obligandi, licet ex fine
operantis mala sit, ex intrinseco objecto, et
materia, bona est. Obligatio etiam, quæ ex illa
nasci potest, bona est, quia non est ad ope-
randum ex illo pravo fine, sed simpliciter ad
operandum id quod honestum est: et acceptat
Deus illam voluntatem quantum ad id quod
in ea bonum est, et ex illa sic accepta oritur
voti obligatio. Potest etiam hoc confirmari ex
eo, quod in superiori tractatu, libro 2, de ju-
ramento missori diximus, licet illicite
fiat, vel ex fine, vel ex alia circumstantia, si
non sit de re illicita, sed licite impleri possit,
validum esse, et obligationem inducere; idem
ergo est de voto, est enim eadem ratio, ser-
vata proportione. Unde omnia ibi dicta pos-
sunt hic applicari.

7. *Distinctio inter missione bonam ex
malo fine, et illius executionem.* — *Instantia.*
Solutio. — Tandem confirmatur, et declaratur
in hunc modum, quia aliud est promittere,
aliud exequi missione: potest autem
quis malo fine moveri ad promittendum, et
non ad exequendum; potest ergo missio
esse mala ex fine operantis, et tamen execu-
tio esse bona, quia non oportet ut fiat ex illo
fine. Dices: Qui promittit aliquid facere ob
malum finem, eo ipso promittit propter illum
finem; ergo etiam e converso, qui ex malo
fine promittit aliquid facere, eo ipso promittit
id facere propter eumdem finem; ergo pro-
mittit male facere, et consequenter votum est
nullum. Respondeatur negando consequentiam,

6. *Ratio a priori.* — Ratio ergo a priori est,

nam qui promittit aliquid facere ob malum finem, ut verbi gratia, dare Petro ensem ut occidat Paulum, prius intendit finem illum, et ex illo movetur ad promittendum et ordinandum in illum finem, non solum materiam promissam, sed etiam promissionem ipsam. Nam illa promissio cadit non solum in talem materiam, sed etiam in ordinationem ejus ad talem finem; unde necesse est ut ipsa promissio in eundem finem tendat, quia est veluti pars objecti sui. Non vero ita est e contrario, nam, licet homo ex aliquo fine moveatur ad promittendum, non est necesse ut eumdem finem apponat materiae voti, seu executioni promissionis; quia illa actio est posterior, et non necessario imperatur ab illo fine. Imo fieri potest ut talis finis nihil ad illam conducat, ut potest quis ex affectu divitiarum nunc promittere fieri clericum, et postea mutata voluntate ordinari recta intentione; nec enim per illam promissionem statuit aut promisit intentionem illam. Et ita in distinctione supra data de duplice pravo fine, vel ex parte promissionis, vel ex parte materiae, membra ita comparantur, et ita accipienda sunt, ut primum praescindat omnino a secundo; secundum autem non separetur a primo, sed illud necessario includat, vel supponat. Unde loquendo de fine pravo, qui sistit movendo ad promissionem, et non extenditur ad materiam ipsam, procedit assertio posita; quia, licet tale votum male fiat, obligare potest ad rem de se honestam, et quae potest recte fieri: et ideo non est cur talis prava intentio reddat nullam talem promissionem, seu votum. Et ideo talis finis dici solet se tenere ex parte voventis, et non refundi in Deum, quod in idem reddit.

8. *Solvuntur rationes contra veram sententiam.* — Superest ut respondeamus ad rationes alterius sententiae, quatenus huic resolutioni obstare possunt. Igitur quae afferebantur in priori membro distinctionis datae a Cajetano nostram confirmant sententiam, solumque verbis differunt. Quod vero ibi in ratione dicitur, finem applicationis ad vovendum non cadere in votum, et, non obstante malo fine applicationis, votum esse simpliciter bonum, si intelligantur de voto, ut hic et nunc est actus voventis, non sunt vera, quia revera illa actus, ut fit a tali persona, male fit, et non habet meritum nec valorem apud Deum, quia propter malum finem fit. Si vero intelligantur de voto secundum se, et de bonitate illius ex genere, seu ex objecto, sic sunt vera: et hoc satis est ut tale votum sit validum. Posset

etiam dici aliud esse loqui de voto, ut est quoddam vinculum obligans ad talem materiam, quae potest honeste fieri; aliud vero ut est quoddam opus talis hominis. Priori modo non attingitur ab illo fine, quia non obligat ad illum finem, et ideo obligatio ejus bona est, et votum ipsum in ratione vinculi moralis bonum est: nihilominus tamen votum illud, ut est actio humana a tali homine propter talem finem facta, malum est moraliter, et a pravo fine inficitur, licet virtute obligandi non privetur.

9. *Ad primam.* — Unde ad rationes pro altero membro, quae magis videntur nobis repugnare, facile respondetur. Ad primam respondentis aliqui, finem voti per se non esse honore Deum ipsa promissione, sed re promissa, quae placet Deo, licet promissio non placeat. Verumtamen ex natura voti non ita est, sed ipsum votum debet etiam fieri in honorem Dei, cum sit actus religionis. Tamen in individuo non semper ita fit, non solum ex defectu finis, sed etiam ex defectu aliarum circumstantiarum, ut constat. Et tunc concedo Deo non placere votum illud, quatenus actus moralis est; placet autem quatenus est vinculum obligans de se ad bonum. Non placet etiam quoad modum; placet vero quoad substantiam et observantiam ejus. Novit enim Deus separare pretiosum a vili, et licet impiorum dona, ut ab impietate sunt, non probet, utitur nihilominus eis ad bonum; sicut non probat Deus consecrationem factam ex pravo fine, quatenus inde mala est, probat autem illam quatenus consecratio est, ita enim se habet votum ad modum cuiusdam consecrationis.

10. *Ad secundam.* — Similiter respondetur ad secundam, votum rei de se aptae ad cultum Dei esse actum religionis ex vi objecti, et quoad substantiam suam, et nihilominus ex malitia operantis et prava ejus intentione, fieri posse ut non sit actus a religione elicitus. Interior enim actus voluntatis, etiam si versetur circa materiam alicuius virtutis, si non sit proxime ob motivum et honestatem illius virtutis, sed propter alium finem pravum, non est actus elicitus a virtute, neque ejusdem substantiae et entitatis specificae cum vero actu virtutis, ut ex prima secundae suppono. Votum autem ut habet valorem voti quoad veritatem promissionis et obligationis inducendae, non operet ut in individuo sit a voluntate elicita a virtute religionis, sed satis est quod ipsa promissio et obligatio, secundum se considerata, recte et honeste possit per religionem appeti. Ut er-

go in forma respondeatur, negatur prima consequentia; cum vero in probatione dicitur, votum esse actum religionis, distinguendum est: per se et natura sua, ac secluso impedimento ex parte operantis, verum est; in individuo autem non est semper id necessarium, sed sufficit voluntas promittendi, etiamsi ex alio fine a religione alieno moveatur. Unde cum etiam dicitur obligationem voti non oriens nisi ex voto, per votum non intelligitur solum illud, quod a religione elicitor, sed omnis promissio Deo facta, quae quantum est ex capacitate materiae, posset et deberet a religione elicere; et talis est promissio, de qua agimus, etiamsi in individuo fiat ex pravo fine operantis.

11. *Ad tertiam.* — Ad tertiam conceditur antecedens, per se ac formaliter intellectum de re turpi obtainenda a Deo, quatenus talis est, vel de postulando a Deo aliquo concursu ad rem talem obtainendam ejus bonitati minime convenientem; nam votum propter hunc finem factum sine dubio nullum est, ut infra videbimus. Tunc autem ille finis non est tantum finis promissionis, sed etiam materiae promissae; nam illa etiam ad illum finem ordinatur, et propter illum finem facienda promittitur, ut etiam Cajetanus advertit. Inde autem non sequitur idem dicendum esse, quoties finis pravus ita apponitur soli promissioni, ut in materiam non reduendet, propter rationem jam dictam.

CAPUT VI.

UTRUM SIT DE RATIONE VOTI UT VOLUNTAS PROMITTENDI, SEU OBLIGANDI, PERFECTE VOLUNTARIA AG LIBERA SIT?

1. Explicato modo hujus voluntatis ex parte objecti, incipimus exponere modum necessarium ex parte potentiae, seu voluntatis; hic autem modus in ratione voluntarii seu liberi consistit. Nam, licet haec duo distinguantur inter se aliquo modo, ut ex 1. 2. q. 6. suppono, tamen in praesenti adeo sunt conjuncta, ut non possit unum sine alio explicari. Dicimus ergo de libertate necessaria in hujusmodi actu voluntatis, et quantam deliberationem requirat, ut rationem et effectum voti habeat, et inde constabit, quam voluntarius esse debet. Solet autem distingui triplex libertas, ab obligatione, a necessitate, a metu et a coactione. Prima parum refert ad praesentem disputationem; solum enim consistit in parentia vel negatione praecetti ad votum emittendum, quae licet in voto, regulariter ac per se lo-

quendo, inveniatur, non est conditio essentialis, nec per se pertinens ad rationem actus humani, ut per se constat.

2. De hac ergo libertate duo breviter dicimus. Unum est, votum ordinarie, ac ex natura rei loquendo, esse actum ab obligatione liberum, quoad promissionem ipsam. Duo enim in voto distinguere necesse est, scilicet, promittere et reddere; quae Psal. 75 distinxit David dicens: *Vovete et reddite.* Nam primum est liberalis voluntatis, secundum, necessitatis. Unde Augustinus ibi: *Quisque quod vovere voluerit, voveat; illud attendat, ut quod vorerit, reddat.* Et hoc magis explicatur Deut. 23: *Si nolueris polliceri, absque peccato eris; quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, et facies sicut promisisti Domino Deo tuo propria voluntate, et ore tuo locutus es.*

Igitur votum, quoad ipsam promissionem, actus est ab obligatione liber, nam si non fiat, non peccatur, et hac ratione dicitur fieri propria, id est, liberali voluntate. Et ideo dicitur Ecclesiast. 5: *Melius est non vorere, quam post votum promissa non reddere.* Ubi Olympiod., tom. 1 Bibliot., intelligit, dici *melius non vorere*, id est, minus malum, intelligens esse aliquod malum non vorere; *quia malum est (inquit) ac detestabile, si nihil unquam velis Deo tribuere.* Sed per exaggerationem hoc dictum videtur contra illos, qui nihil supererogationis propter Deum agere student; in rigore tamen non vorere non est malum, quia contra praeceptum non est. Nihilominus tamen expositio in se non displicet, ut non vorere dicatur melius, non positive, sed negative, tum quia non comparatur ad aliud bonum, sed ad malum non servandi promissum;

tum etiam quia non vorere ex se non est bonum, sed indifferens; ergo nec dici potest positive melius, sed negative, quia est parentia mali, licet etiam sit parentia boni, et in hoc sensu dici potest minus malum, licet non sit proprium malum, neque bonum. Ergo e converso votum ita est bonum, ut supererogationis ac liberalitatis sit, non necessitatis. Atque de hac libertate locutus est Innocent. III, in c. *Licet, de Voto,* cum dixit: *Licet universis liberum sit arbitrium in vorendo, tamen solutio necessaria est post votum, etc.* Ratio autem hujus proprietatis est, quia votum ordinarie ac per se fit de rebus quae non sunt in praecepto; unde si illas facere non est obligationis, neque etiam est illas promittere. Et licet interdum voveri possint quae alias sunt praecepta, ut postea videbimus, non tamen vor-

tur ut præcepta sunt, sed ut illis potest addi spontanea obligatio, et ideo etiam talia vota sine obligatione fiunt. Denique hac ratione votum dicitur lex quædam privata, quam homo sibi imponit sua voluntate, cum alias non obligaretur.

3. *Immunitas, seu libertas ab obligatione non est de essentia voti.* — *Ratio a priori.* — Nihilominus vero addo, hanc libertatem seu immunitatem ab obligatione non esse de intrinseca ratione voti. Primo, quia licet lex naturalis ad vovendum non obliget, neque de facto id Deus jussit, nihil repugnat Deum lege positiva id præcipere, si velit; quæ enim contradicunt aut repugnantia afferri potest? Secundo, quia homo ipse potest se uno voto obligare ad faciendum aliud, ut vovendo suscipere ordinem sacrum, vovet quis in virtute vovere castitatem, et per votum religionis promittit quis profiteri ac emittere tria vota religionis, et sic posterius votum jam sit ex obligatione. Tertio, licet ex sola religione talis obligatio non oriatur, interdum potest votum esse necessarium ex charitate, vel alia virtute, ut si quis in necessitate Ecclesiæ, vel ex obedientia Papæ obligetur ordines sacros suscipere, consequenter obligatur ad vovendum castitatem. Item supra dicebamus, ex priori fictione voti cum externa professione posse interdum oriri obligationem ad votum faciendum, quando non potest aliter scandalum tolli, aut injuria reparari; non est ergo contra rationem voti ut ex obligatione fiat.

Quarto, est ratio a priori, quia, licet attenta materia et nuda natura voti non includat obligationem, non repugnat aliunde ei adjungi, quia, non obstante priori obligatione, actus ipse vovendi erit simpliciter humanus et voluntarius, ac subinde sufficiens ad novam obligationem inducendam, sæpe enim una obligatio potest oriri ex alia. Item promissio quæ alteri homini fit, licet ordinarie fiat liberaliter, sæpe fieri potest ex alia obligatione priori. Ac denique licet lex imponatur ad obligandum, superior ipse potest obligari ad legem imponendam; sic ergo, licet votum sit quasi lex propria voluntate posita, poterit talis lex ex alia obligatione proficiisci. Atque hæc sufficiunt de hac libertate, in qua nulla alia occurrit difficultas.

4. *De intrinseca ratione voti esse, ut sit actus liber libertate moralis.* — *Præcipua ratio.* — De libertate autem a necessitate, quæ dicitur libertas indifferentia, dicendum imprimis est, de intrinseca ratione et essentia voti esse, ut

sit actus simpliciter liber, ea saltem libertate quæ ad peccandum mortaliter sufficeret. Hæc est communis doctrina, quam ad minimum intendit D. Thomas, d. art. 1, cum dicit ad votum requiri deliberationem, et idem sequuntur Cajet. et alii Theologi, in 4, d. 38, præsertim Palud., Major, Richard., et Suppl. Gabrielis. Item Summistæ, c. 12, n. 24 et 26, et c. 18, n. 7; Anton., 2 p., tit. 11, c. 2; Joan. Andr., et alii Canon., in c. *Dudum*, de Conversione conjugat., cum Glossa ibi, verbo *Calore iracundiae*; Felin. et alii, in c. *Sicut ex litteris*, de Jurejurando. Ratio autem est, quia votum debet esse actus simpliciter humanus; non est autem hujusmodi, nisi habeat saltem prædictam libertatem, ut per se constat. Major probat, tum quia votum est veluti quidam contractus, seu pactum inter hominem et Deum; tum etiam quia per votum imponit sibi homo gravissimam obligationem, quam si postea transgrediat, peccabit mortaliter; ergo necesse est ut in assumentia obligatione, utatur tanta libertate quanto ad mortaliter peccandum sufficeret. Et confirmatur, quia hæc obligatio moralis est; ergo ex actu morali nasci debet; nascitur autem ex proprio actu, et non ex sola lege extrinseca superioris; ergo nasci debet ex proprio actu morali, et consequenter sufficienter libero.

5. *Voluntas indeliberata non sufficit ad votum.* — *Distinctio Theologorum de triplici motu voluntatis.* — Secundo, hinc inferunt omnes, si voluntas obligandi se Deo indeliberata sit, et ex surreptione, non sufficeret ad valorem voti. Ita docent allegati auctores, et declaratur breviter, supposita vulgari distinctione Theologorum de triplici motu voluntatis: unum vocant primo primum, quia in illo ita rapitur voluntas ex subita propositione alicujus objecti, ut sine ulla libertate cum absoluta necessitate feratur; in quo proinde nulla est culpa etiam venialis, et ita de hoc certissimum est, nullam voti obligationem inducere. Alium vocant secundo primum, quia minus est necessarius quam præcedens, nam absolute potest voluntas illum cohibere; est tamen cum imperfectissima advertentia intellectus, et sine pleno dominio voluntatis, et ideo ad peccandum mortaliter non sufficit, licet ad veniale sufficiat.

6. *De simili ergo voluntate vovendi aut se obligandi, certum etiam est non sufficer ad votum (ut ita dicam) consummatum, quod graviter obliget, ut ex dictis patet.* Dubitari

autem potest an sufficiat ad aliquale votum, *validum votum absque libertate indifferentiae.* — Dubitabit vero aliquis, an saltem de potentia absoluta possit esse verum et validum votum absque hac libertate indifferentiae. Verbi gratia, si Deus necessitatet voluntatem, ut cum perfecta advertentia intellectus et judicii, ex necessitate quoad specificationem et exercitium vellet promittere, et se obligare ad castitatem servandam, an in eo casu verum sit votum, ita ut ex illo oriatur obligatio. Videtur enim ita esse asserendum; quia ille actus licet non sit liber ob extrinsecam motionem, nihilominus intrinseca est perfecte rationalis et perfecte voluntarius, quia fit cum perfecta advertentia rationis, ut supponitur; ergo hoc satis est ut ex tali voluntate oriatur obligatio. Alias Deus frustra moveret hominem illo modo ad talem actum, quia, licet homo maxime velit, non potest se obligare volendo illo modo, scilicet absque libertate.

7. *Libertas imperfecta, quæ est in motu secundo primo, non sufficit ad votum.* — Nihilominus dicendum est solam libertatem imperfectam, quæ est in motu secundo primo, non sufficiere ad aliquem valorem voti, nec ad aliquam obligationem etiam sub veniali. Ita sentiunt auctores citati, cum quibus etiam sentit Guttier., n. 7. Ratio reddi potest, quia obligatio sub culpa veniali est res gravis; ergo non potest illam homo sibi imponere sine deliberatione sufficiente ad actum simpliciter humanum et liberum. Item quia lex obligans ad culpam veniale non potest imponi sine maturo et deliberato consilio; ergo nec votum, quod est veluti privata lex, potest aliter obligare. Vel maxime quod quantitas obligationis pendet ex materia in quam votum vel lex cadit, et ideo si ex illo actu oriretur obligatio, esset juxta totam capacitatem materiæ; præsertim si per directam intentionem non limitaretur ad levem obligationem. Denique non est eadem ratio de transgressione veniali voti, et inductione obligationis, quia licet culpa venialis propter suam imperfectionem committi possit per illam imperfectam libertatem, obligari ad opus alias liberum, sub quacumque culpa etiam veniali, requirit perfectam libertatem, quia illud ipsum est res satis gravis et maxime moralis, pertinensque ad perfectum usum liberum actionum humanarum. Facit etiam quod votum ex genere suo, et quantum ex se, est actus virtutis et divini cultus, et ideo ex hoc capite requirit etiam libertatem majorem, quam ad veniale lapsum ex surreptione sufficiat. Relinquitur ergo ut omnem votum, quomodocumque obligans, esse debeat simpliciter liberum, morale et humanum.

8. *An saltem de potentia absoluta possit esse*